

S&D

Karta Praw Kobiet UE

Preambuła

Wszyscy ludzie są równi i powinni żyć swoim życiem wolni od przemocy i dyskryminacji.

Równość płci jest podstawową wartością Unii Europejskiej. Jest to prawo podstawowe, zapisane w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej i w jej traktatach, a także kluczowa zasada Europejskiego Filaru Praw Socjalnych.

Równość płci i prawa kobiet to nieodzowne i niepodzielne elementy praw człowieka oraz podstawa rządów prawa i odpornych demokracji. Osiągnięcia w zakresie równości płci i praw kobiet mają zasadnicze znaczenie i są warunkiem wstępnym zapewnienia wolności, bezpieczeństwa, sprawiedliwości, włączenia społecznego i dobrobytu całemu europejskiemu społeczeństwu oraz osiągnięcia pełnego potencjału Unii we wszystkich obszarach.

Aby osiągnąć pełną równość płci, należy walczyć z podstawowymi przyczynami i przypadkami nierówności, dyskryminacji krzyżowej i uprzedzeń, takimi jak nierówności strukturalne i stereotypy, które skutkują dyskryminacją i nierównym traktowaniem kobiet w całej ich różnorodności. W tym celu kluczowe znaczenie ma wdrożenie zasad uwzględniania aspektu płci i opracowywania budżetu z uwzględnieniem aspektu płci we wszystkich przepisach i politykach Unii i państw członkowskich.

Niniejsza Karta ustanawia jednolite, ogólnoeuropejskie standardy praw kobiet i służy jako przewodnik na rzecz równości płci w przyjmowaniu i wdrażaniu wszystkich polityk Unii na szczeblu europejskim i krajowym. Potwierdza ona również zaangażowanie Unii na rzecz osiągnięcia równości płci oraz zapewnienia poszanowania i ochrony praw podstawowych kobiet w całej ich różnorodności, przy jednoczesnym zapobieganiu wszelkim naruszeniom w dostępie do nich i korzystaniu z nich.

Dlatego też Komisja Europejska, Parlament Europejski i Rada Europejska uznają prawa i zasady określone poniżej i podkreślają znaczenie ochrony tych praw.

ROZDZIAŁ 1: **Edukacja**

Artykuł 1

Programy nauczania uwzględniające aspekt płci

1. Każda kobieta i każda dziewczyna mają prawo do korzystania z edukacji inkluzywnej. Perspektywa płci powinna zostać włączona do programów szkolnych w celu podniesienia świadomości na temat przekrojowej dyskryminacji międzysektorowej kobiet i dziewcząt, i walki z nią oraz umożliwienia kolejnym pokoleniom przezwyciężenie stereotypów, dyskryminacji i nierówności w celu wspierania i podtrzymywania społeczeństw, charakteryzujących się równością płci. Podnoszenie świadomości chłopców i mężczyzn, od najmłodszych lat, w kwestii istniejących nierówności strukturalnych opartych na systemie patriarchalnym i konieczności ich zmiany oraz ich pełne włączenie w działania na rzecz równouprawnienia płci jest kluczem do osiągnięcia społeczeństw, w których panować będzie równość płci.
2. Każda kobieta i każda dziewczyna mają prawo do pełnego dostępu do wszystkich dziedzin szkolnictwa wyższego. Wspierane powinny być działania mające na celu zachęcanie kobiet i dziewcząt do specjalizowania się w zawodach, w których są one niedostatecznie reprezentowane. Szczególny nacisk powinien być położony na zawody o pozytywnym wpływie społecznym i gospodarczym, aby w szczególności zapewnić kobietom dobre przygotowanie do przyszłych transformacji i zmian gospodarczych. W związku z tym należy zapewnić w szczególności, aby:
 - a. dziewczęta i kobiety miały dostęp do wszystkich, różnorodnych specjalizacji w edukacji i były zachęcane do uczęszczania na zróżnicowane kursy, w tym związane z zawodami zdominowanymi przez mężczyzn;
 - b. uwzględniana była perspektywa płci w szkolnych programach nauczania w celu walki z historyczną dyskryminacją kobiet i dziewcząt oraz stereotypami dotyczącymi płci, a także uznany został wpływ kobiet na rozwój historyczny, gospodarczy i społeczny.

Artykuł 2

Równy dostęp do edukacji

1. Każda kobieta i dziewczyna powinna mieć dostęp do edukacji. Żadna kobieta nie powinna być dyskryminowana w trakcie zdobywania wykształcenia. Należy zapewnić równą reprezentację kobiet na kluczowych kierunkach studiów, ponieważ ma to istotne znaczenie dla umożliwienia kobietom korzystania z przysługujących im praw, osiągnięcia równości płci oraz pełnego wykorzystania potencjału Unii.

- a. Kobiety i dziewczęta powinny być zachęcane do kontynuowania edukacji na poziomie uniwersyteckim w sektorach, które mają odegrać kluczową rolę w przyszłej europejskiej gospodarce, takich jak sektor nauk ścisłych, technologii, inżynierii i matematyki (STEM), w świetle cyfrowej i ekologicznej transformacji.
- b. Aby zapewnić kobietom równy dostęp do edukacji, należy promować środki zachęcające kobiety do zdobywania stopni naukowych w sektorach, w których są one niedostatecznie reprezentowane, takich jak sektor STEM. W tym celu uczelnie publiczne powinny być zachęcane do wprowadzania takich środków, jak kwoty lub listy zarezerwowane dla kobiet ubiegających się o przyjęcie na programy związane z sektorami zdominowanymi przez mężczyzn. Promowane powinny być też środki zachęcające mężczyzn do podejmowania studiów na kierunkach zdominowanych przez kobiety.
- c. Należy równocześnie zachęcać chłopców do wkraczania do sektorów zdominowanych przez kobiety, takich jak sektor opieki, który ma kluczowe znaczenie dla przyszłości naszych społeczeństw.
- d. Odpowiednie środki publiczne powinny zostać przeznaczone na wspieranie edukacji kobiet i dziewcząt. Należy w szczególności wprowadzić środki zachęcające kobiety i dziewczęta do zdobywania stopni naukowych, co będzie miało pozytywne skutki społeczne i gospodarcze.

ROZDZIAŁ 2: **Niezależność ekonomiczna**

Artykuł 3 **Pełne uczestnictwo w rynku pracy**

- 1. Kobiety w całej swojej różnorodności mają prawo do wykonywania wybranej przez siebie pracy bez dyskryminacji.
- 2. Należy zapewnić równość płci we wszystkich obszarach, w tym w zakresie uczestnictwa w rynku pracy. Zakazane powinny być wszelkie prawa i praktyki, które mogą faktycznie lub potencjalnie dyskryminować kobiety, zwłaszcza dotyczące zatrudnienia, warunków zatrudnienia i przebiegu kariery zawodowej.
 - a. Uwzględnianie aspektu płci powinno zostać włączone do wszystkich polityk, prawodawstwa i ocen skutków w celu zapewnienia sprawiedliwego i równego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy. Należy wprowadzić środki mające na celu poprawę równości płci w dziedzinie zatrudnienia, takie jak obowiązki pracodawców w zakresie sprawozdawczości i

ujawniania informacji, które dostarczają uwzględniających aspekt płci informacji na temat poziomu wynagrodzeń, przebiegu kariery zawodowej, przepisów dotyczących urlopów oraz wszelkich pozostałych odpowiednich wskaźników.

- b.** Prawa grup doświadczających wieloaspektowych i krzyżowych form dyskryminacji, w tym kobiet z niepełnosprawnościami, kobiet doświadczających dyskryminacji rasowej, kobiet-migrantek i kobiet należących do mniejszości etnicznych, kobiet w starszym wieku, kobiet o niższym poziomie wykształcenia, kobiet cierpiących na problemy zdrowotne, samotnych matek, kobiet LBTIQ+ oraz kobiet mieszkających na obszarach wiejskich i wyludnionych powinny być chronione i promowane. W związku z tym koncepcja zwalczania wieloaspektowej dyskryminacji oraz integracji analizy przekrojowej powinny zostać włączone do wszystkich polityk Unii Europejskiej i jej państw członkowskich, w tym do polityk w zakresie rynku pracy.
- 3.** Każda kobieta ma prawo do godziwej i odpowiedniej płacy oraz prawo do dostępu, do zabezpieczenia społecznego bez dyskryminacji, które zapewnia godny standard życia i starzenia się. W tym celu należy przestrzegać i egzekwować zasadę równej płacy za taką samą pracę lub pracę o równej wartości. Należy w odpowiedni sposób walczyć ze różnicowaniem wynagrodzeń i emerytur ze względu na płeć i wyeliminować je. W szczególności należy stawić czoła wyzwaniu, jakim jest ustanowienie równych wynagrodzeń za pracę o równej wartości w różnych sektorach zawodowych, aby zapewnić bardziej sprawiedliwą wycenę, a tym samym lepsze wynagrodzenie w sektorach, które są tradycyjnie zdominowane przez kobiety i niskopłatne.
- 4.** W polityce kształcenia i szkolenia zawodowego powinna zostać uwzględniona perspektywa płci, aby zapewnić pełne uczestnictwo kobiet w rynku pracy, zwłaszcza w okresie przemian gospodarczych, takich jak transformacja cyfrowa lub ekologiczna. Chodzi w szczególności o działania mające na celu ułatwienie powrotu na rynek pracy kobiet, które przebywały na urloпах rodzicielskich oraz zachęcanie ojców do przejmowania obowiązków opiekuńczych, które powinny zostać wprowadzone z myślą o osiągnięciu modelu „equal earner - equal carer”, zapewniającego równość między kobietami i mężczyznami pod względem podejmowania pracy zarobkowej i świadczenia opieki.
- 5.** Niezależność ekonomiczna i upodmiotowienie kobiet mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia równości płci i zagwarantowania praw kobiet, dlatego też Unia Europejska i państwa członkowskie powinny zapewnić wszystkim kobietom równy dostęp do stanowisk wysokiego szczebla, w tym w sektorze STEM.

Artykuł 4

Walka z poziomą segregacją płacową

Należy wyeliminować segregację sektorową, która jest głównym powodem zróżnicowania wynagrodzeń i emerytur ze względu na płeć. W tym celu należy zapewnić w szczególności wprowadzenie:

- a. jasnej definicji wartości pracy;
- b. neutralnych pod względem płci narzędzi oceny pracy i systemów klasyfikacji;
- c. jasnych i niedyskryminujących kryteriów, umożliwiających lepszą ocenę i bardziej sprawiedliwe wynagrodzenie za pracę we wszystkich sektorach, a zwłaszcza w sektorach silnie sfeminizowanych, takich jak, na przykład, sektor opieki.

Artykuł 5

Równowaga między życiem zawodowym a prywatnym

1. Każda kobieta ma prawo do sprawiedliwej i zdrowej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym. Problem nieproporcjonalnie dużego podziału nieodpłatnej pracy domowej i opiekuńczej powinien zostać rozwiązany poprzez wdrożenie środków mających na celu wprowadzenie bardziej sprawiedliwego podziału tego rodzaju pracy między kobietami i mężczyznami.
2. Powinny zostać wprowadzone programy edukacyjne uwzględniające problematykę płci i podnoszące świadomość, dotyczące nierównego podziału pracy nieodpłatnej i związanej z tym niekorzystnej pozycji kobiet na rynku pracy. Pracodawcy powinni ustanowić ramy elastycznej organizacji pracy dla wszystkich, aby zachęcić do bardziej sprawiedliwego podziału tego rodzaju pracy; powinni oni także włączyć perspektywę płci do swoich polityk wewnętrznych.

Artykuł 6

Obowiązki rodzicielskie i opiekuńcze

1. Każdy rodzic ma prawo do sprawiedliwego podziału opieki nad dzieckiem. Żadna kobieta nie może być dyskryminowana na rynku pracy z tego powodu, że dokonała wyboru w postaci urodzenia lub wychowywania dziecka lub dzieci. Z drugiej strony, mężczyźni należy zachęcać i nie dyskryminować, jeśli wnoszą sprawiedliwy wkład w pracę związaną z opieką, ponieważ jest to warunek wstępny osiągnięcia społeczeństwa, w którym panować będzie równość płci oraz system „equal earner - equal carer”, zapewniający równość między kobietami i mężczyznami pod względem podejmowania pracy zarobkowej i świadczenia opieki.

2. W celu zapewnienia bardziej sprawiedliwego podziału opieki rodzicielskiej powinien zostać wprowadzony urlop ojcowski, a w odniesieniu do co najmniej połowy urlopu rodzicielskiego powinien obowiązywać brak możliwości przenoszenia go między rodzicami.
3. Wysokiej jakości opieka nad dziećmi powinna być przystępna cenowo, łatwo dostępna i gwarantowana dla wszystkich dzieci od zerowego roku życia w całej Europie, w tym na obszarach wiejskich. Powinny zostać wprowadzone działania mające na celu w szczególności wspieranie w aktywnym uczestnictwie w rynku pracy osób samotnie wychowujących dzieci.
4. Należy zagwarantować wysokiej jakości, przystępną cenowo i dostępną opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, w szczególności na obszarach wiejskich.
5. Należy zapewnić odpowiednie ramy prawne i inwestycje, aby ułatwić przejście na prawdziwą „gospodarkę opieki”. Obejmuje to urlop opiekuńczy i większe możliwości elastycznych warunków pracy dla pracowników sprawujących opiekę lub zapewniających wsparcie osobie bliskiej.

Artykuł 7

Zwalczanie przemocy ekonomicznej

1. Każda kobieta ma prawo do autonomii ekonomicznej, która ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia równości płci oraz zagwarantowania praw, bezpieczeństwa i godności kobiet.
2. Wynagrodzenie i indywidualne świadczenia socjalne powinny być wpłacane na rachunek bankowy prowadzony indywidualnie przez beneficjenta, a na wspólny rachunek tylko pod warunkiem, że jest to uzgodnione z obojgiem partnerów. Tego rodzaju wpłaty na konto osoby trzeciej powinny być zabronione.

Artykuł 8

Zwalczanie uprzedzeń ze względu na płeć w opodatkowaniu

1. Polityki fiskalne nie powinny dyskryminować kobiet i powinny wspierać ich niezależność ekonomiczną.
2. Należy walczyć z uprzedzeniami ze względu na płeć w opodatkowaniu i wyeliminować je. Perspektywa płci powinna zostać włączona do polityk fiskalnych, aby uwzględnić różne społeczno-ekonomiczne potrzeby kobiet i przyczynić się do wyeliminowania wszelkich szkodliwych ról związanych z płcią. W szczególności należy walczyć z:

- a. ukrytymi uprzedzeniami w odliczeniach i zwolnieniach podatkowych związanych z pracą, takimi jak korzystne traktowanie podatkowe dodatkowych godzin pracy, co jest korzystne głównie dla zawodów wykonywanych obecnie w większości przez mężczyzn;
- b. ekonomicznymi czynnikami zniechęcającymi drugorzędnych żywicieli rodziny do wchodzenia na rynek pracy, w szczególności w ramach systemu wspólnego opodatkowania;
- c. opodatkowaniem towarów, takich jak produkty menstruacyjne i kosmetyczne, które w nieproporcjonalny sposób dotyka kobiet i powoduje, że kobiety są obciążone większym podatkiem VAT. „Różowy podatek”, dotyczący droższych produktów kierowanych do kobiet, powinien zostać zlikwidowany, ponieważ zjawisko to stanowi formę dyskryminacji ze względu na płeć.

ROZDZIAŁ 3: **Równa reprezentacja**

Artykuł 9

Równość w procesie podejmowania decyzji politycznych

1. Wszystkie kobiety mają prawo do równej reprezentacji w procesach decyzyjnych w polityce oraz do odgrywania aktywnej roli w podejmowaniu decyzji politycznych na wszystkich szczeblach. Należy wzmacniać i wspierać aktywność obywatelską kobiet, w tym integrację i odpowiednie finansowanie organizacji praw kobiet.
2. Aby zapewnić równą reprezentację kobiet w procesie podejmowania decyzji politycznych, powinny być promowane i wdrażane środki wspierające parytet w organach politycznych, takie jak kwoty, miejsca na listach zarezerwowane dla kobiet lub „listy suwakowe”.
3. Unia i państwa członkowskie powinny wspierać równą reprezentację kobiet w procesie podejmowania decyzji politycznych na wszystkich szczeblach.

Artykuł 10

Zwalczanie szkodliwych praktyk w polityce

1. Żadna kobieta sprawująca funkcję publiczną nie powinna być napastowana, dyskryminowana ani poniżana zarówno w internecie lub poza nim. Z uwagi na to, że każde tego rodzaju traktowanie jest formą przemocy uwarunkowanej płcią i ma często efekt uciszenia, zmuszający kobiety do powstrzymywania się od

zajmowania stanowisk politycznych i publicznych, co prowadzi do nierównego podziału władzy politycznej, należy wdrożyć szczególne środki zwalczania nękania urzędniczek publicznych, aby zapewnić kobietom możliwość pełnego i swobodnego wykonywania ich politycznego mandatu.

2. Wszystkie instytucje polityczne, w tym krajowe i lokalne rządy, parlamenty i wszelkie pozostałe organy decyzyjne, a także partie polityczne powinny wprowadzić kodeksy postępowania uwzględniające problematykę płci w celu zwiększenia równości płci oraz wyeliminowania dyskryminacji kobiet w polityce. Powinny zostać wprowadzone obowiązkowe kursy przeciwdziałania molestowaniu dla funkcjonariuszy publicznych oraz skuteczne sankcje w przypadku nieprzestrzegania przepisów.

Artykuł 11

Równość w procesie podejmowania decyzji ekonomicznych

1. Wszystkie kobiety mają prawo do równej reprezentacji w podejmowaniu decyzji ekonomicznych. Należy wyeliminować przeszkody, takie jak dyskryminacja ze względu na płeć i ustanowione role płciowe.
2. Spółki powinny wprowadzić środki mające na celu zwiększenie równej reprezentacji kobiet w zarządach i na stanowiskach kierowniczych w celu zapewnienia sprawiedliwej reprezentacji umożliwiającej czerpanie korzyści ekonomicznych z równowagi płci w zarządzaniu.
3. Powinny zostać wprowadzone obowiązkowe programy i szkolenia uwzględniające problematykę płci dla dyrektorów spółek publicznych, które powinny stanowić wzór do naśladowania dla spółek prywatnych i dawać im przykład. Programy tego rodzaju powinny przyczynić się do wyeliminowania molestowania i dyskryminacji kobiet oraz do promowania udziału kobiet w podejmowaniu decyzji gospodarczych w przedsiębiorstwie.

Artykuł 12

Kultura biznesowa uwzględniająca aspekt płci

1. Żadna kobieta nie powinna być narażona na jakiekolwiek dyskryminujące lub poniżające traktowanie w miejscu zatrudnienia lub podczas wykonywania obowiązków zawodowych. Ze względu na to, że kobiety są często w nieproporcjonalnym stopniu dotknięte szkodliwymi stereotypami dotyczącymi płci i dyskryminacją w środowisku zawodowym, przedsiębiorstwa powinny włączyć perspektywę płci do swoich kodeksów postępowania w celu zapewnienia równości płci i wyeliminowania wszelkich form molestowania, w tym molestowania seksualnego i nękania psychicznego, dyskryminacji, uwłaczającego traktowania oraz wszelkich szkodliwych praktyk, które stawiają kobiety w niekorzystnej sytuacji.

2. Powinny zostać wprowadzone programy szkoleniowe dotyczące przeciwdziałania molestowaniu, uwzględniające problematykę płci, których celem będzie wyeliminowanie szkodliwych stereotypów związanych z płcią oraz wszelkich ukrytych uprzedzeń, które mogą mieć negatywny wpływ na sytuację kobiet w pracy; programy te powinny zostać wprowadzone dla wszystkich pracowników, a w szczególności dla pracowników na szczeblu kierowniczym, z uwzględnieniem skutecznych sankcji za nieprzestrzeganie przepisów.
3. Spółki powinny zobowiązać się do wdrażania polityk wewnętrznych, których celem powinno być zapewnienie równości płci w ramach ich struktur. Spółki te powinny zostać obarczone okresowymi obowiązkami sprawozdawczymi. Sprawozdania te powinny być podawane do wiadomości publicznej i zawierać informacje o wszelkich wysiłkach podejmowanych w celu zapewnienia równości płci, z obowiązkowym uwzględnieniem wrażliwych ze względu na płeć informacji na temat poziomów wynagrodzeń.
4. Przedsiębiorczość kobiet powinna być promowana. Powinny zostać przyznane odpowiednie środki publiczne w celu zapewnienia kobietom wiedzy i umiejętności w zakresie przedsiębiorczości oraz zagwarantowania równych szans biznesowych kobietom i mężczyznom.

ROZDZIAŁ 4:

Zwalczanie przemocy i molestowania ze względu na płeć

Artykuł 13

Godność, bezpieczeństwo i ochrona

1. Przemoc ze względu na płeć stanowi naruszenie praw człowieka. Każda kobieta ma prawo do godnego i wolnego życia, wolnego od wszelkich form przemocy, molestowania, przymusu czy dyskryminacji, zarówno w sferze prywatnej, jak i publicznej. Ze względu na to, że kobiety doświadczają nieproporcjonalnie często form przemocy ze względu na płeć, przemoc uwarunkowaną płcią należy zdefiniować jako obszar przestępczości wymieniony w art. 83 ust. 1 TFUE i walczyć z nim w szczególny sposób.
 - a. Definicja przemocy uwarunkowanej płcią powinna obejmować m. in. zabójstwo kobiet, przemoc fizyczną, przemoc psychiczną, przemoc seksualną, w tym molestowanie seksualne i gwałt, odmowę dostępu do zdrowia i praw reprodukcyjnych i seksualnych, okaleczanie narządów płciowych kobiet i osób interseksualnych, przymusową sterylizację, stalking, seksistowską mowę nienawiści zarówno w internecie, jak i poza nim, w tym wobec kobiet działających w polityce i sferze publicznej, deprywację społeczno-ekonomiczną, przymusową kontrolę i przemoc domową. Definicja

ta powinna dotyczyć również cyberprzemocy ze względu na płeć. Należy w odpowiedni sposób zwalczać i wyeliminować różne formy nękania i inne szkodliwe praktyki w internecie, w tym cybernękanie, cyberstalking, doxxing, deepfake i pornografię zemsty, ponieważ stanowią one formę dyskryminacji ze względu na płeć i są szkodliwymi praktykami, utrwalającymi dyskryminujące stereotypy dotyczące płci, które nieproporcjonalnie często dotyczą kobiety.

- b. Perspektywa płci powinna zostać uwzględniona we wszystkich politykach i przepisach mających na celu zwalczanie i eliminowanie wszelkiej przemocy. Powinny zostać opracowane szczegółowe definicje, procedury i sankcje, które będą odpowiednio uwzględniać potrzeby kobiet w zwalczaniu wszelkich form przemocy uwarunkowanej płcią, w tym przemocy domowej i molestowania seksualnego. Należy również konkretnie i właściwie walczyć z wtórną wiktyimizacją i tak zwanymi „instytucjonalnymi formami przemocy”, ponieważ mają one poważne, szkodliwe skutki dla kobiet i dziewcząt oraz dla całego społeczeństwa.
 - c. Wszystkie ofiary przemocy uwarunkowanej płcią powinny mieć dostęp do wymiaru sprawiedliwości bez uszczerbku i powinny mieć możliwość dochodzenia godziwego odszkodowania. Ofiary przemocy uwarunkowanej płcią powinny mieć dostęp do specjalistycznego wsparcia uwzględniającego ich szczególne potrzeby.
2. Powinny zostać ustanowione europejskie standardy w zakresie zapobiegania przemocy uwarunkowanej płcią i wsparcia dla ofiar takiej przemocy. Standardy te powinny obejmować dostępne i dobrze finansowane usługi wsparcia uwzględniające aspekt płci dla ofiar przemocy ze względu na płeć oraz ich rodzin i osób pozostających na ich utrzymaniu, a także szkolenia i kampanie edukacyjne podnoszące świadomość w całym cyklu uczenia się przez całe życie.

Artykuł 14

Kształcenie i szkolenie uwzględniające aspekt płci

1. Edukacja na temat przemocy uwarunkowanej płcią uwzględniająca aspekt płci, która powinna być prowadzona zarówno w trybie offline, jak i online, musi być obowiązkową częścią każdego szkolnego programu nauczania w celu walki i wyeliminowania przemocy uwarunkowanej płcią i jej przyczyn, takich jak szkodliwe stereotypy dotyczące płci i toksyczna męskość oraz molestowanie związane z transpłciowością, mową nienawiści i dyskryminacją. Unia powinna wspierać te wysiłki poprzez promowanie współpracy transgranicznej między państwami członkowskimi, tworzenie platform wymiany najlepszych praktyk w zakresie edukacji uwzględniającej aspekt płci oraz zapewnianie ogólnodostępnych, opartych na dowodach i dostosowanych do wieku informacji i materiałów, których celem powinno być zwiększanie równości płci wśród dzieci i młodzieży, w tym międzysektorowych środków zapobiegawczych.

2. Powinny zostać opracowane uwzględniające aspekt płci programy szkoleniowe dla organów ścigania, organów sądowych i pracowników służby zdrowia, w celu zapewnienia właściwego postępowania w przypadkach przemocy ze względu na płeć, w tym w zakresie interpretacji dowodów oraz wszechstronnego wsparcia dla kobiet będących ofiarami, zwłaszcza w przypadkach związanych z przemocą domową.

ROZDZIAŁ 5:

Prawa i zdrowie reprodukcyjne i seksualne

Artykuł 15

Zdrowie

1. Nierówności ze względu na płeć i uprzedzenia płciowe w opiece zdrowotnej są powszechne i mogą prowadzić do szkodliwych lub niebezpiecznych skutków dla kobiet. Należy walczyć z uprzedzeniami ze względu na płeć w placówkach opieki zdrowotnej za pomocą konkretnych środków, takich jak walka z problemem nierówności w dziedzinie badań w zakresie opieki zdrowotnej oraz brakiem równego udziału kobiet pracujących w służbie zdrowia i w sektorze badań.
2. Każda kobieta ma prawo do opieki zdrowotnej na najwyższym poziomie, świadczonej bez dyskryminacji i gwarantowanej przez całe życie. Prawo to obejmuje między innymi dostęp do terminowej, przystępnej cenowo i odpowiedniej opieki zdrowotnej i powiązanych usług, przystępnych cenowo leków i szczepionek, a także do wyczerpujących informacji na ich temat.
3. Aby zapewnić pełne korzystanie z tego prawa, perspektywa płci musi zostać uwzględniana we wszystkich politykach związanych ze zdrowiem, a zwłaszcza w badaniach zdrowotnych i klinicznych.

Artykuł 16

Opieka zdrowotna nad matką i opieka aborcyjna

1. Każda kobieta ma prawo do swobodnego decydowania o swoim ciele i życiu oraz do zagwarantowania i poszanowania jej autonomii cielesnej i samostanowienia. Kobiece ciało nie jest na sprzedaż i nie może być wykorzystywane.
2. Każda kobieta ma prawo do powszechnej opieki macierzyńskiej na najwyższym poziomie, co jest niezbędne do pełnej realizacji prawa kobiety do zdrowia i praw pokrewnych, takich jak prawo do decydowania o swoim ciele i życiu. Utrudnianie dostępu do takiej opieki powinno stanowić naruszenie praw człowieka.

3. Powinny zostać ustanowione europejskie standardy w dziedzinie opieki zdrowotnej nad matkami, w tym europejskie standardy ginekologiczne, położnicze i okołoporodowe, w celu zapewnienia pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw zapisanych w niniejszej Karcie, a zwłaszcza prawa do powszechnej opieki zdrowotnej nad matką oraz opieki aborcyjnej.
4. Każda kobieta ma prawo do legalnej, bezpiecznej, powszechnej i przystępnej cenowo opieki aborcyjnej oraz usług aborcyjnych świadczonych bez dyskryminacji.
5. Żadna kobieta nie może być poddawana jakiegokolwiek poniżającemu traktowaniu podczas korzystania z dostępu do usług aborcyjnych. Utrudnianie dostępu do takich usług powinno stanowić naruszenie praw człowieka. Odmowa wykonania aborcji może być również równoznaczna z torturami lub okrutnym traktowaniem, które może prowadzić do śmierci. Środki, które mogą faktycznie lub potencjalnie utrudniać kobietom pełne korzystanie z tego prawa, takie jak obowiązkowe doradztwo lub nieproporcjonalnie długie okresy oczekiwania, powinny zostać zakazane.

Artykuł 17

Świadome planowanie rodziny

1. Każda kobieta ma prawo swobodnie decydować o tym, czy, w jaki sposób i kiedy chce mieć dzieci. Żadna kobieta nie może być zmuszana do niezamierzonego lub niechcianego macierzyństwa. Osoby przechodzące proces zmiany płci nie powinny być poddawane przymusowej sterylizacji.
2. Każda kobieta ma prawo do dostępnego i przystępnego cenowo leczenia niepłodności jako integralnej części systemu opieki zdrowotnej, bez jakiegokolwiek formy dyskryminacji, a zwłaszcza bez dyskryminacji ze względu na orientację seksualną lub stan cywilny.
3. Każda kobieta ma prawo do nowoczesnej, przystępnej cenowo i łatwo dostępnej antykoncepcji wysokiej jakości. Należy propagować metody antykoncepcji, ponieważ jest ona jednym z najlepszych sposobów wzmocnienia pozycji zarówno mężczyzn, jak i kobiet oraz umożliwiania im podejmowania świadomych decyzji dotyczących planowania rodziny.
4. Aby zagwarantować pełną realizację tych praw, należy zapewnić obiektywną, ogólnodostępną i wyczerpującą informację dotyczącą antykoncepcji i leczenia bezpłodności.

Artykuł 18

Informacja i edukacja na temat prawa i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego

1. Każda kobieta ma prawo do życia w społeczeństwie wykształconym i świadomym problemów, jakie dotyczą głównie lub wyłącznie kobiety, a zwłaszcza problemów dotyczących zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego. Aby osiągnąć ten cel, wszechstronna i dostosowana do wieku edukacja seksualna i edukacja w zakresie związków powinna zostać włączona jako obowiązkowa do szkolnych programów nauczania, zarówno dla chłopców, jak i dziewcząt. Tego rodzaju edukacja powinna uwzględniać perspektywę płci oraz dostarczać obiektywnych, aktualnych i opartych na dowodach informacji na temat SRHR, antykoncepcji i planowania rodziny, a także seksualności oraz kwestii dotyczących związków, zgodnie z prawami i zasadami określonymi w niniejszej Karcie i zgodnie z innymi odpowiednimi międzynarodowymi standardami.
2. Każda kobieta ma prawo do swobodnego dostępu do wyczerpujących, opartych na dowodach i obiektywnych informacji na temat jej zdrowia oraz dostępnych świadczeń zdrowotnych, w tym dotyczących zdrowia i praw seksualnych i reprodukcyjnych.

ROZDZIAŁ 6:

Feministyczna polityka zagraniczna i zarządzanie kryzysowe

Artykuł 19

Zarządzanie kryzysowe uwzględniające aspekt płci

1. W politykach zarządzania kryzysowego powinna zostać uwzględniona perspektywa płci, aby wziąć pod uwagę szczególne potrzeby kobiet w czasach kryzysu, w tym kryzysu wojennego, humanitarnego oraz kryzysu związanego ze zmianą klimatu.
Należy zająć się w szczególności kwestiami dotyczącymi wyłącznie lub głównie kobiet w czasie kryzysów, takimi jak wykorzystywanie seksualne lub handel ludźmi. Przemoc ze względu na płeć jako broń wojenna powinna zostać uznana jednoznacznie za taktykę wojenną i zbrodnię wojenną. Służby wsparcia w sytuacjach kryzysowych powinny wdrożyć strategie uwzględniające aspekt płci, aby udzielać wsparcia kobietom.
2. Na szczeblu unijnym, w czasach kryzysu, powinno się wspierać współpracę między państwami członkowskimi, aby zapewnić kobietom możliwość pełnego korzystania z praw podstawowych, w tym praw zapisanych w niniejszej Karcie.

Artykuł 20

Perspektywa płci w polityce zagranicznej

1. Perspektywa płci powinna zostać uwzględniona w polityce zagranicznej i działaniach zewnętrznych Unii i państw członkowskich. W szczególności powinna ona zapewnić, aby:
 - a. w polityce dotyczącej pomocy rozwojowej zawsze uwzględniana była perspektywa płci, a na programy działające na rzecz równości płci, w tym zdrowia i praw seksualnych i reprodukcyjnych przeznaczane były odpowiednie środki finansowe.
 - b. perspektywa płci zawarta była w analizach, ocenach skutków i gromadzeniu danych dotyczących finansowania zewnętrznego i zaangażowania w dialog polityczny z państwami trzecimi.
 - c. perspektywa płci była uwzględniana we wszystkich działaniach na rzecz budowania pokoju, wspierając znaczący udział kobiet i grup marginalizowanych.
2. Polityki migracyjne Unii i państw członkowskich powinny uwzględniać szczególne potrzeby kobiet-migrantek i kobiet ubiegających się o azyl. Należy zapewnić, aby kobiety te mogły w pełni korzystać z przysługujących im praw człowieka, w tym obowiązkowo z praw w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz dostępu do usług dla ofiar przemocy ze względu na płeć. .